

ΕΝΟΤΗΤΑ 12 - Η ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

❖ Τι ονομάζεται «Βιομηχανική επανάσταση»;

Βιομηχανική επανάσταση ονομάζεται το πολύπλευρο ιστορικό φαινόμενο με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- εκτεταμένη χρήση νέων τεχνικών μέσων – κυρίως της ατμομηχανής
- αξιοποίηση νέων μορφών ενέργειας – κυρίως του άνθρακα
- εφαρμογή καινοτομιών στη μεταλλουργία
- συγκέντρωση των εργαζομένων στα εργοστάσια
- υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης

❖ Ποιοι ήταν οι κύριοι πόλοι εκβιομηχάνισης;

- η υφαντουργία
- η μεταλλουργία.

❖ Από πού ξεκίνησε και πότε η βιομηχανική επανάσταση; Πώς εξαπλώθηκε;

Η βιομηχανική επανάσταση ξεκίνησε από την **Αγγλία** στο δεύτερο μισό του **18^{ου} αι.** Στα μέσα του 19^{ου} αι. η εκβιομηχάνιση περιοριζόταν στη Δυτική Ευρώπη. **Από τα μέσα του 19^{ου} αι.** και μετά εξαπλώθηκε με γρήγορους ρυθμούς σε **νέες περιοχές της Ευρώπης** και στις **ΗΠΑ**.

❖ Ποιες ήταν οι καινοτομίες στον 19^ο αιώνα;

- **Χημεία:** μαζική παραγωγή αγαθών \Longrightarrow **Χημική βιομηχανία**
- **Ηλεκτρισμός** ως πηγή ενέργειας και ως μέσο φωτισμού \Longrightarrow **Ηλεκτρική βιομηχανία**

❖ Ποια τεχνικά μέσα έφεραν επανάσταση στις συγκοινωνίες και στις επικοινωνίες;

- **Σιδηρόδρομος** \longrightarrow Σύμβολα της βιομηχανικής ανάπτυξης
- **Ατμόπλοιο** \longrightarrow Σύμβολα της βιομηχανικής ανάπτυξης
- Αυτοκίνητο
- Αεροπλάνο
- Μέσα μετάδοσης του ήχου (τηλέγραφος, τηλέφωνο)

❖ Πώς ονομάστηκε ο νέος τρόπος οργάνωσης της οικονομίας και ποια υπήρξε η ιδεολογική βάση του;

Ο νέος τρόπος οργάνωσης της οικονομίας ονομάστηκε **οικονομία της ελεύθερης αγοράς ή καπιταλισμός ή κεφαλαιοκρατία**. Ιδεολογική του βάση υπήρξε ο **οικονομικός φιλελευθερισμός**, σύμφωνα με τον οποίο οι επιχειρηματίες είχαν την ελευθερία να πράττουν ό,τι εκείνοι έκριναν αναγκαίο, για να κερδίζουν. **Το ατομικό συμφέρον θεωρούνταν σημαντικότερο του κοινωνικού**.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13

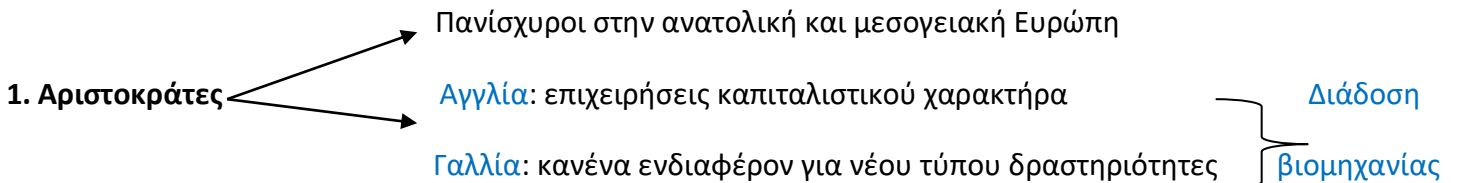
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

➤ Ποιες ήταν οι πληθυσμιακές μεταβολές κατά τη διάρκεια της βιομηχανικής επανάστασης;

A. Εσωτερική μετανάστευση: με κατεύθυνση προς τις βιομηχανικές πόλεις

B. Εξωτερική μετανάστευση: με κατεύθυνση προς τις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Αυστραλία

➤ Ποιοι οι κοινωνικοί μετασχηματισμοί που προέκυψαν κατά τη διάρκεια τα βιομηχανικής επανάστασης;

2. Αστοί, η κυρίαρχη τάξη: μεγαλοαστοί, μεσοαστοί, μικροαστοί

3. Αγρότες: ασταθείς συνθήκες ζωής, μετανάστευση

4. Εργάτες: άθλιες συνθήκες ζωής, πολύ χαμηλοί μισθοί

➤ Ποιες είναι οι δύο κυριότερες σοσιαλιστικές θεωρίες;

A. Ουτοπικός σοσιαλισμός: προβάλλει μια εξιδανικευμένη μορφή κοινωνίας. Εκφράστηκε από τους πρώτους σοσιαλιστές.

B. Μαρξισμός: προβάλλει την άποψη ότι κύρια αιτία της κοινωνικής αδικίας είναι το γεγονός πως λίγοι σχετικά αστοί ήταν ιδιοκτήτες των μέσων παραγωγής. Θέτει το στόχο η εργατική τάξη να πάρει στα χέρια της τα μέσα παραγωγής και να δημιουργηθεί έτσι μια νέα κοινωνία, όπου δεν θα υπάρχουν τάξεις ούτε εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο. Διαμορφώθηκε από τους Καρλ Μαρξ (Κομμουνιστικό Μανιφέστο, Το Κεφάλαιο) και Φρίντριχ Έγκελς (Κομμουνιστικό Μανιφέστο).

Σοσιαλισμός: Τονίζεται η προτεραιότητα του κοινωνικού (social) συμφέροντος έναντι του ατομικού.

➤ Ποια είναι η πορεία ανάπτυξης του συνδικαλισμού;

- Μετά το 1830 —————> οι εργάτες διεκδικούν την οκτάωρη εργασία.
- 1^η Μαΐου 1886 —————> εργατική απεργία στο Σικάγο των ΗΠΑ για την καθιέρωση της οκτάωρης εργασίας πνίγεται στο αίμα. Η Πρωτομαγιά γιορτάζεται ως παγκόσμια ημέρα των εργατών.
- Τέλη του 19^{ου} αιώνα: α) μείωση των ωρών εργασίας σε δέκα, β) ταμεία ασφάλισης, γ) συλλογικές συμβάσεις εργασίας με εργοδότες.

➤ Πώς οργανώθηκαν πολιτικά οι εργάτες;

Πρώτη Διεθνής Ένωση Εργατών (1864 Λονδίνο), δεύτερη Διεθνής (1889 Παρίσι), δημιουργία σοσιαλιστικών και εργατικών κομμάτων με μετριοπαθή (εκλογές) ή επαναστατικό χαρακτήρα (Ρόζα Λούξεμπουργκ στη Γερμανία, Λένιν στη Ρωσία).

➤ Πώς ξεκίνησε το κίνημα για τη χειραφέτηση της γυναίκας;

Το 1903 η Αγγλίδα Έμελιν Πάνκχορστ ίδρυσε την Κοινωνική και Πολιτική Ένωση Γυναικών που μαχόταν για την παραχώρηση πολιτικών δικαιωμάτων στις γυναίκες.